

Ψ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

TUNA KIREMITÇI

Τρεις άνθρωποι
στο δρόμο

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: YOLDA ÜÇ KIŞI
Από τις Εκδόσεις DOĞAN KİTAP, Άγκυρα 2005
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Τρεις άνθρωποι στο δρόμο**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Tuna Kiremitçi
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Θάνος Ζαράγκαλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Τασούλα Μανταίου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θανάσης Γεωργίου/geographik
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ηλιόπουλος Θ. – Ροδόπουλος Π. Ο.Ε.

© Tuna Kiremitçi, 2005
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2011

ISBN 978-960-453-868-3

Η παρούσα έκδοση έγινε με τη συμβολή του Ministry of Culture and Tourism of the Turkish Republic, General Directorate of Libraries and Publications.

Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

TUNA KIREMITÇI

Τρεις άνθρωποι στο δρόμο

ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ
0,10 €
ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

Θα τρέχουν οι χρόνοι όπως οι λαγοί,
Καθώς εγώ κρατώ στην αγκαλιά μου
Το Άνθος των Αιώνων,
Και του κόσμου την πρώτη αγάπη.

Στην πολιτεία, όμως, όλα τα ρολόγια
Άρχισαν να χτυπούν και να φωνάζουν:
«Μην αφήσεις το Χρόνο να σε ξεγελάσει,
Δεν έχεις τη δύναμη να τον κατακτήσεις».*

(από το ποίημα:
As I Walked Out One Evening)
Γουίστον Χιου Όντεν

---

* Ελεύθερη απόδοση του μεταφραστή.

Γιακούπ

Αν η αποκάλυψη την οποία περιέγραφαν τέσσερα ολόκληρα βιβλία με εντυπωσιακές σκηνές δεν ξεσπούσε μέχρι τότε, ο Γιακούπ τον ερχόμενο μήνα θα συμπλήρωνε τα είκοσι πέντε του χρόνια. Όπως η μεγάλη πλειονότητα των συμπολιτών του, ο Γιακούπ δεν είχε ταξιδέψει μέχρι εκείνη τη μέρα στο εξωτερικό. Γι' αυτό, όταν άκουσε τη φωνή του πιλότου να αναγγέλλει ότι εκείνη τη στιγμή βρίσκονταν πάνω από τη Βουλγαρία (ο πιλότος είχε μια διαπεραστική φωνή που ερχόταν, θαρρείς, βαθιά μέσα από το λάρυγγα), ο Γιακούπ ένιωσε ένα έντονο κάψιμο στο στομάχι. Αμέσως ακούμπησε το μέτωπό του στο παράθυρο και προσπάθησε να δει κάτω –όσο τού επέτρεπε το μεγάλο φτερό του Airbus– το βουλγαρικό έδαφος, δηλαδή τα μέρη όπου οι άνθρωποι μιλούσαν μια διαφορετική γλώσσα και πίστευαν σε μια διαφορετική θρησκεία. Αυτό που τον εμπόδιζε δεν ήταν μόνο το υψόμετρο: με το αχνό φως που ερχόταν από τα δυτικά, η φωτισμένη νύχτα δεν επέτρεπε στον Γιακούπ να δει παρά μονάχα τον δικό του αντικατοπτρισμό στο παράθυρο. Χαμογέλασε στο

φοιτητή με τα γυαλιά, τη λεπτή μύτη και τα σγουρά μαλλιά –που κάνα δυο τρίχες είχαν ήδη ασπρίσει–, ο οποίος τον κοίταζε με ενδιαφέρον από το παράθυρο του αεροπλάνου.

Ο Γιακούπ για λόγους που ελπίζω πως θα καταλάβετε αργότερα, από τα παιδικά του χρόνια έβλεπε όνειρα που είχαν σχέση με το εξωτερικό. Ονειρευόταν τον εαυτό του σε μακρινές χώρες, όπου οι άνθρωποι συνεννοούνταν με άγνωστες λέξεις. Στεκόταν μαγεμένος στα πλατιά πεζοδρόμια και αγνάντευε με θαυμασμό τα καμπαναριά τής απέναντι εκκλησίας. Παρόλο που ποτέ δεν καταλάβαινε σε ποια χώρα βρισκόταν ακριβώς, στην αρχιτεκτονική υπήρχαν στοιχεία γερμανικής επίδρασης. Ένας γοτθικός καθεδρικός ναός υψωνόταν στον ουρανό ενώ κτίρια που είχαν το στίλ της Βαϊμάρης στόλιζαν τις μεγάλες λεωφόρους. Στην πραγματικότητα ξέρω πώς όλες αυτές οι εικόνες καταγράφηκαν στη μνήμη του: ο θείος του, που ζούσε στη Γερμανία, του έστειλε τακτικά κάρτες.

Το περίεργο με τα όνειρα του Γιακούπ ήταν ότι κάθε φορά τον ξεγελούσαν. Όποτε έβλεπε εκείνα τα καμπαναριά πίστευε ότι δεν έβλεπε όνειρο, αλλά ότι αυτή τη φορά κατάφερε επιτέλους να ταξιδέψει στο εξωτερικό. Καθώς περιφερόταν στους άγνωστους δρόμους πλημμυρισμένος από χαρά, άνοιγε τα μάτια του και αναρωτιόταν πώς είναι δυνατόν να πιστέψει ξανά έπειτα από τόσες φορές το ίδιο όνειρο.

Θα μπορούσα, όμως, να αρχίσω την περιγραφή του Γιακούπ ξεκινώντας από το δωμάτιό του: ήταν ένα από τα μικρά δωμάτια, δίπλα στο δρόμο, μιας παλιάς πολυκατοικίας του Ουσκουντάρ*. Το διαμέρισμα βρισκόταν στο ισόγειο,

---

* Üsküdar. Το Σκούταρι. Συνοικία μετά τη Χαλκηδόνα (Καντίκιοϊ). (Σ.τ.Μ.)

η παλιά πολυκατοικία ζεσταινόταν με σόμπες. Οι πρώτες ακτίνες του πρωινού διαπερνούσαν τα απέναντι διώροφα σπίτια που θύμιζαν περσικές μινιατούρες, έφταναν πρώτα στο δωμάτιο του Γιακούπ μαζί με τις μυρωδιές που αναδύονταν από μαγειρεμένο φαγητό στην κουζίνα και άγνωστο γιατί προκαλούσαν μια μελαγχολία. Το δωμάτιο του Γιακούπ είχε μια μικρή βιβλιοθήκη με γεωγραφικούς άτλαντες, ενώ πάνω στο γραφείο του υπήρχε μια υδρόγειος σφαίρα ζουλιγμένη σε κάποια σημεία. Από μικρός θυμάται τον εαυτό του να παρατηρεί την υδρόγειο, προσπαθώντας να θυμηθεί τις χώρες και τις πρωτεύουσες.

Ο πατέρας του ήταν γύρω στα εξήντα, αγέλαστος, εντυπωσιακά σιωπηλός και ζούσε ονειροπολώντας τα ταξίδια που λαχταρούσε να είχε κάνει. Ενώ περίμενε στο ιατρείο του, που έβλεπε στον κήπο, τους ασθενείς που δεν έρχονταν ποτέ, κάθε μέρα απομακρυνόταν όλο και περισσότερο από το επάγγελμά του, το οποίο δεν του πρόσφερε καμιά οικονομική άνεση.

Γι' αυτό κάθε μέρα ήταν στενοχωρημένος.

«Υποχρεώθηκα να κάνω παζαρέματα με τη ζωή», έλεγε. «Εκείνη μ' έσπρωχνε να γίνω εργάτης, όπως ο πατέρας μου, ενώ εγώ προσπαθούσα να γίνω καπετάνιος. Ένας αεικίνητος ναύτης που λατρεύει την περιπέτεια. Τελικά, όμως, συμφωνήσαμε στην ιατρική. Έτσι, δεν έγινε το θέλημα κανενός. Αφιέρωσα τη ζωή μου σε αυτό το ιερό, το παράξενο επάγγελμα που δεν έχει καμία σχέση μ' εμένα. Με αυτό τον τρόπο χάσαμε κι εγώ και η ζωή».

Θαρρείς πως μια μυστήρια δύναμη είχε απαγορεύσει στα μέλη της οικογένειας να ταξιδέψουν στο εξωτερικό. Ήταν αδύνατον να φέρουν σε μια σειρά το χρόνο με τα χρήματα. Η αλήθεια είναι ότι η μητέρα του, που της άρε-

σε το σαββατοκύριακο να πηγαίνει σινεμά με τις νοσοκόμες φίλες της, το είχε σχεδόν καταφέρει. Πριν από λίγα χρόνια είχε προαχθεί σε αρχινοσοκόμα, επειδή, όμως, κάποιοι έκριναν πως τα διοικητικά προσόντα της ήταν ελλιπή υποχρεώθηκε να παραιτηθεί. Με την παιδική φίλη της, τη Νετζλά, θέλησαν να επισκεφθούν τη χώρα του Μαρτσέλο Μαστρογιάνι τον οποίο λάτρευαν. Έτσι, ένα ζεστό αυγουστιάτικο πρωινό βρέθηκαν έξω από την πόρτα του προξενείου, έχοντας τις τσέπες τους γεμάτες με τις αποταμιεύσεις. Όσο δυνατή κι αν ήταν η λαχτάρα των δύο φιλενάδων να δουν το Σιντριβάνι της Αγάπης αυτό δεν εμπόδισε τη Νετζλά να χάσει τις αισθήσεις της στη διάρκεια των κουραστικών και χρονοβόρων διαδικασιών για βίζα. Όταν στο επεισόδιο προστέθηκε και η σκαιότατη συμπεριφορά των υπαλλήλων του προξενείου οι οποίοι αντιμετώπισαν το επεισόδιο της λιποθυμίας μόνο από τη σκοπιά της ασφάλειας του κτιρίου, αισθάνθηκαν υποτιμημένες. Τότε κατάλαβαν πως δεν επιθυμούν να δουν τη χώρα αυτών των καλοντυμένων, κομψών ανδρών που τις κοίταζαν με βλοσυρό βλέμμα.

«Δεν είναι δα και τόσο σπουδαίο», έλεγε η μητέρα του Γιακούπ καθώς καθάριζε τα φασολάκια για το βραδινό στην κουζίνα. «Και στη χώρα μας υπάρχουν πάμπολλα μέρη που αξίζει να δει κανείς. Σκέφτομαι αυτά τα χρήματα να τα ξοδέψω στα ιαματικά λουτρά του Κιζίλτζιχαμαμ. Άλλωστε, ο αριστερός ώμος μου κάθε μέρα πονάει περισσότερο».

Μια άλλη απόπειρα που συζητιόταν ακόμη στην οικογένεια ήταν αυτή τού κατά τέσσερα χρόνια μικρότερου αδελφού, του Γιουσούφ. Αυτός ήταν που είχε κάνει μπάλα του μπάσκετ την υδρόγειο και ήταν ζουλιγμένη. Η αλληλογραφία του με την Κάθι –είχε έρθει για μια παιδική γιορτή στη χώρα και έμεινε σπίτι τους– συνεχιζόταν αδιάλει-

πτα. Στο τέλος, η Κάθι αποταμίευσε το χαρτζιλίκι τεσσάρων χρόνων και επισκέφθηκε το φίλο της. Οι φακίδες και τα κιλά της είχαν αυξηθεί, αυτά, όμως, δεν αρκούσαν για να πάψει να την αγαπάει. Η Κάθι ήταν σαν την πριγκιποπούλα του παραμυθιού. Η εβδομάδα πέρασε με επισκέψεις σε τεμένη, μουσεία και βόλτες στις παραλίες του Βοσπόρου, όπου αντάλασσαν κρυφά πεταχτά φιλιά. Όταν στο τέλος της εβδομάδας η Κάθι επέστρεψε στη χώρα της, ο Γιουσούφ ήταν πια βέβαιος ότι δεν ήθελε να μείνει ούτε ένα λεπτό στη χώρα που γεννήθηκε. Υπέμεινε τις διαδικασίες της βρετανικής πρεσβείας, δεν αμέλησε ούτε μια στιγμή να χαμογελάσει στους υπευθύνους, όμως και πάλι δεν κατάφερε να ξεφύγει του πεπρωμένου: ένα βράδυ, ο πατέρας του ομολόγησε ότι ήταν αδύνατον να του δώσει τα χρήματα που υποσχέθηκε αφού ερχόταν ολοταχώς νέα οικονομική κρίση από αυτές που επισκέπτονταν συχνά τη χώρα τους. Έπειτα κι από αυτό το επεισόδιο το θέμα του ταξιδιού μετατράπηκε σε ταμπού. Πλέον κανένας δεν έφερνε αυτή τη λέξη στα χείλη του. Τα ίχνη του μακρινού ονείρου που εμφανίζονταν καμιά φορά δειλά δειλά χάνονταν στους ορίζοντες, όπως οι μινιάρδες του τεμένους Σελίμιγι κοντά στα σύνορα της Ελλάδας.

Γι' αυτόν το λόγο, ότι επιτέλους ο Γιακούπ θα διέσχιζε τα σύνορα της χώρας (όπως καταλαβαίνετε, τα σύνορα είχαν αποκτήσει για την οικογένεια συμβολικό χαρακτήρα), εκδηλώθηκε στο σπίτι μια γλυκιά ζήλια και μια συγκινητική χαρά. Ο πατέρας του Γιακούπ, χτυπώντας τον στον ώμο, είπε πως θα ήταν ο πρώτος άνδρας που θα αγνάντευε τον ωκεανό. Η μητέρα του άρχισε να παρακολουθεί το μετεωρολογικό δελτίο, για να γνωρίζει τη θερμοκρασία των ευρωπαϊκών πόλεων. Εκτός απ' όλα αυτά, ακόμη και ο αδελφός

του –ήταν μαλωμένοι επειδή ζούλιξε την υδρόγειο– έκανε την έκπληξη, χαρίζοντάς του ένα *Γαλλοτουρκικό Λεξικό*.

Ο Γιακούπ πήγαινε επιτέλους στη Γαλλία. Απ’ ό,τι φάνηκε όλα έγιναν επειδή στην αίτηση της κινηματογραφικής λέσχης του πανεπιστημίου είχε μαρκάρει το κουτάκι των γαλλικών. Η γαλλική πρεσβεία έστειλε, λίγο αργότερα, ένα έγγραφο στη σχολή. Ο καλοπροαίρετος καθηγητής που εξέταζε τις αιτήσεις ανακάλυψε το όνομα του Γιακούπ. Στην αρχή, αυτό είχε φοβίσει λιγάκι τον νεαρό που δεν είχε πλέον καμιά σκέψη και ελπίδα για ταξίδι στο εξωτερικό. Ήταν απόφοιτος ενός δημόσιου λυκείου που καλά καλά δεν μπορούσε να διδάξει ούτε τα τουρκικά. Δεν ήταν σίγουρος για τα γαλλικά του. Το φροντιστήριο ξένων γλωσσών το είχε αφήσει στα μισά, επειδή η οικογένειά του αδυνατούσε να πληρώσει τα δίδακτρα. Σύμφωνα με όσα ανέφερε η γραμματέας της πρεσβείας, φοιτητές διάφορων ευρωπαϊκών χωρών θα συναντιόνταν πρώτα στο Παρίσι και μετά όλοι μαζί θα ταξίδευαν στην πόλη Λα Ροσέλ στις ακτές του Ατλαντικού. Αυτό που έπρεπε να κάνει ο Γιακούπ ήταν να παρακολουθήσει το τριών εβδομάδων κινηματογραφικό φεστιβάλ και μετά να καταγράψει τις εντυπώσεις του. Εκτός από τα αεροπορικά εισιτήρια, όλα τα υπόλοιπα έξοδα θα τα αναλάμβανε το ίδρυμα που διοργάνωσε το φεστιβάλ. Ο Γιακούπ θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τώρα για τα έξοδα των εισιτηρίων τα χρήματα που είχε αποταμιεύσει όταν εργαζόταν τους καλοκαιρινούς μήνες.

Ο νεαρός λίγες μέρες πριν από το ταξίδι επισκέφθηκε τη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου, ζήτησε ένα χάρτη της Γαλλίας και μελέτησε για μεγάλο διάστημα πρώτα το Παρίσι και μετά την πόλη Λα Ροσέλ, που φάνταζε σαν μια μικρή, μισοσβησμένη τελίτσα στα παράλια του Ατλαντικού.

Ο Γιακούπ είχε φιλική σχέση με την κατά δεκατρία χρόνια μεγαλύτερή του Λειλά. Δυσκολευόταν να βρει μια λέξη να χαρακτηρίσει αυτή τη σχέση (την ίδια δυσκολία νιώθω τώρα κι εγώ). Είχε περάσει ενάμιση χρόνος από τότε που γνωρίστηκαν και μερικές φορές ένιωθε πως ήταν παθιασμένα δεμένος μαζί της, ενώ άλλες φορές το πάθος μετατρέποταν σε απελπισία που κατέκλυζε όλη του την ύπαρξη. Με τα μακριά καστανά μαλλιά της και τα υγρά μάτια που της έδιναν μια έκφραση λύπης, η Λειλά θεωρούνταν όμορφη. Εκείνο, όμως, που φούντωνε το πάθος του Γιακούπ ήταν η συμπάθεια που είχε δείξει γι' αυτόν η γυναίκα.

Η Λειλά ζούσε στο στολισμένο με λεμονιές μικρό δρομάκι σ' ένα διαμέρισμα πολυκατοικίας κατάμεστο με έπιπλα και βιβλία, παρέα με τον επτάχρονο γιο της. Όταν ο Γιακούπ πέρασε να την αποχαιρετήσει την προηγούμενη μέρα του ταξιδιού, τη βρήκε να ετοιμάζει το φαγητό του μικρού. Με την αλογοουρά και τις μικρές, κοφτές κινήσεις της θύμιζε την αλεπού που ψάχνει το δρόμο της. Φορούσε τη λευκή μπλούζα με τις τιράντες που του άρεσε πολύ κι ένα πορτοκαλί καλοκαιρινό παντελόνι. Ο μικρός –όσο μεγάλωνε τόσο περισσότερο έμοιαζε στον πατέρα του– αφού έφαγε, αμίλητος, το φαγητό του, πήγε στο φίλο τού επάνω ορόφου για να παίξει. Ο Γιακούπ δεν είχε βρει ακόμη τον τρόπο να επικοινωνήσει με το μικρό αγόρι. Η νέα γυναίκα έσβησε το τσιγάρο στη βρύση, έλυσε τα μαλλιά της και κάθισε δίπλα στον Γιακούπ.

«Είχα ταξιδέψει μια φορά στη Γαλλία», είπε μ' έναν αναστεναγμό ενώ ταυτόχρονα άπλωνε τα πόδια της προς την ηλεκτρική κουζίνα. «Αφού δέχτηκαν την αίτησή μας για πολιτικό άσυλο, ένα σαββατοκύριακο επισκεφθήκαμε το Παρίσι. Όσο να 'ναι ήταν εξαιρετικό πράγμα να κερδί-

σουμε και πάλι την ελευθερία κίνησης. Φυσικά, επειδή ο Χαλίλ οδηγούσε απαίσια, κινδυνεύσαμε δυο τρεις φορές από ατύχημα... Νομίζω πως οι Γάλλοι είναι λιγάκι αγενείς. Για να σου πουν μια διεύθυνση πρέπει να τους παρακαλέσεις γονατιστός. Παρ' όλα αυτά, όμως, ήταν ωραία. Πρέπει οπωσδήποτε να δεις τον πύργο του Άιφελ. Επίσης τον κήπο του Λουξεμβούργου».

Ο Γιακούπ στενοχωριόταν όταν η Λεϊλά αφηγούνταν ιστορίες με τον άνδρα της. Αν και του είχε πει πως δεν έπρεπε να στενοχωριέται, εκείνος ένιωθε ένοχος για το χωρισμό τους. Ήταν αλήθεια ότι τις μέρες που τη γνώρισε εκείνη χώρισε από τον άνδρα της, όμως, παρ' όλα αυτά, ο Γιακούπ δεν είχε καμία σχέση. Πάντως, η σκέψη πως μια γυναίκα σαν τη Λεϊλά θα μπορούσε να εγκαταλείψει τον άνδρα της εξαιτίας του πιστεύω πως κολάκευε κρυφά την υπερηφάνεια του άβγαλτου νεαρού. Αυτό που ενοχλούσε τον Γιακούπ στις αφηγήσεις της Λεϊλά ήταν ο θαυμασμός που συνειδητοποιούσε ότι ένιωθε για τον άνδρα της. Ήξερε ότι η Λεϊλά και ο Χαλίλ αναγκάστηκαν να φύγουν από τη χώρα για τη Γερμανία μετά τη φουρτούνα του 1980*. Η Λεϊλά επειδή δεν ένιωθε κάποια εχθρότητα για τον άνδρα της δε μάζεψε τις φωτογραφίες του μετά το χωρισμό· με σεβασμό που άφησε έκπληκτο τον Γιακούπ τις τοποθέτησε στη βιβλιοθήκη του δωματίου του γιου της. Ο Γιακούπ ζήλευε τον συνομήλικό του φοιτητή που έβλεπε στις φωτογραφίες, ο οποίος, έχοντας δίπλα του τη Λεϊλά, απευθυνόταν με ντουντούκα στο πλήθος.

Ένα βράδυ, η Λεϊλά οδήγησε με το αυτοκίνητό της τον

---

* Το 1980 ο στρατός υπό τον Κενάν Εβρέν πήρε την εξουσία με πραξικόπημα. (Σ.τ.Μ.)

Γιακούπ στο αεροδρόμιο. Είχαν αγοράσει τα εισιτήρια από μια μικρή αεροπορική εταιρεία, τα αεροπλάνα της οποίας ταξίδευαν νύχτα για λόγους οικονομίας. Η γυναίκα τον φίλησε στη μύτη, κάτι που έκανε τον νεαρό Γιακούπ να θυμώσει, και αμέσως μετά, μ' ένα πλατύ χαμόγελο, του είπε να προσέχει τις νεαρές Παριζιάνες και να της τηλεφωνήσει μόλις φτάσει στο ξενοδοχείο. Ο Γιακούπ παρακολούθησε το παλιό αυτοκίνητο να απομακρύνεται και να χάνεται μέσα στην κυκλοφορία σπέρνοντας καπνούς.

Όταν έκανε κοπάνες στο λύκειο, ο Γιακούπ πήγαινε στο αεροδρόμιο αντί να πάει στον κινηματογράφο ή στο λούνα παρκ. Η εικόνα του αεροπλάνου που απογειώνεται τον μάγευε. Τον μάγευε όχι μόνο επειδή ένα ατσάλινο πουλί θα έσπερνε θλίψη στα κατάβαθα της ψυχής του Νεύτωνα, αλλά και επειδή αυτό το ατσάλινο πουλί μέσα σε μια δυο ώρες θα είχε κάτω από τις φτερούγες του το Βερολίνο, το Παρίσι ή ακόμη και το Ουλάν Μπάτορ. Το αεροδρόμιο ήταν ο τόπος που συνένωνε αυτά που έβλεπε με τα μάτια του με εκείνα της τηλεόρασης. Όταν άρχιζε να σουρουπώνει και το τελευταίο αεροπλάνο γινόταν μια μικρή κηλίδα στον ουρανό, ο νεαρός που παρακολουθούσε τις πτήσεις καπνίζοντας καταλάβαινε πως είχε φτάσει η ώρα της επιστροφής.

Πώς μπορώ να πιστέψω ότι τα μέρη που δεν είδα είναι πραγματικά; αναρωτιόταν. Εφόσον δεν τα νιώθω με μία από τις πέντε αισθήσεις μου τι είδους πραγματικότητα συμβολίζουν για μένα το Σινικό Τείχος ή τα ιγκλού των Εσκιμώων; Εφόσον δεν τους βλέπω με τα μάτια μου ζουν πράγματι ο Φιντέλ Κάστρο και ο Δαλάι Λάμα;

Καθώς ο Γιακούπ πάτησε το πόδι του στην αίθουσα αναχωρήσεων την οποία μέχρι τότε έβλεπε μονάχα από μα-

κριά, ένωσε ζάλη. Επειδή το ταξίδι στο εξωτερικό ήταν άμεσα συνδεδεμένο με εκείνα τα ασυνάρτητα όνειρα, ο νεαρός αμφέβαλλε αν θα πατούσε το πόδι του στο αεροσκάφος. Ενδεχομένως, μια αναποδιά της τελευταίας στιγμής θα τον υποχρέωνε να βγάλει τη νύχτα και πάλι πάνω στα σεντόνια που του είχε στρώσει η μητέρα του. Η σκέψη ότι την επόμενη μέρα μπορεί να σουλατσάριζε σε μια φοιτητική εστία του Παρισιού φαινόταν εξωπραγματική. Ο Γιακούπ είχε αναπτύξει ένα σύστημα άμυνας, για να προφυλαχτεί από μια πιθανή απογοήτευση: έλεγε σε όλους ότι το ταξίδι αυτό ήταν κάτι σαν αγγαρεία στην οποία τον είχε μπλέξει το πανεπιστήμιο και ότι στην ουσία δεν το ήθελε και τόσο πολύ. Παρ' όλα αυτά, όταν ένας αστυνομικός στον έλεγχο διαβατηρίων τον ρώτησε αν πηγαίνει να παρακολουθήσει τους ποδοσφαιρικούς αγώνες, δεν ήξερε τι να απαντήσει. Ο Γιακούπ δεν ήταν φίλος του ποδοσφαίρου· είχε κιόλας ξεχάσει ότι η Γαλλία είχε αναλάβει τη διοργάνωση του μουντιάλ εκείνη τη χρονιά.

Έστρεψε το βλέμμα του προς το εσωτερικό του αεροπλάνου, αφού πείστηκε πως κανένας κάτοικος της Βουλγαρίας δεν επρόκειτο να τον χαιρετήσει κουνώντας το χέρι. Ένα ηλικιωμένο ζευγάρι διάβαζε τη *Φιγκαρό*. Λίγο πιο πέρα, ένα γκρουπ νεαρών Γάλλων τουριστών αστειεύονταν μεταξύ τους. Διαγωνίως, ένα κορίτσι πανκ με πράσινα μαλλιά προσπαθούσε να κοιμηθεί. Η αεροσυνοδός με τα σχιστά μάτια έσπερνε παντού γλυκά χαμόγελα, κουνώντας δεξιά-αριστερά το κεφάλι της. Ο Γιακούπ τράβηξε από την τσάντα του έναν παλιό χάρτη του Παρισιού που μελετούσε προσεκτικά εδώ και μέρες. Ο χάρτης ήταν της Λειλά. Επειδή τον είχαν ανακαλύψει στο βάθος ενός ξεχασμένου συρταριού, ήταν όλο τσακίσματα. Πάνω στους

δρόμους και τις γέφυρες έβλεπες πολλές σημειώσεις με μπλε στίλο που πλέον δεν έλεγαν τίποτε σε κανέναν. Αναμφίβολα, η πλάγια γραφή που στόλιζε εδώ κι εκεί το χάρτη ανήκε στον Χαλίλ.

«Αφού υπάρχει χάρτης, υπάρχει και η ίδια η πόλη», είχε πει η Λεϊλά. «Άλλωστε αυτό που μας κάνει να πιστεύουμε στην ύπαρξη μιας πόλης είναι ο χάρτης της».

«Ακριβώς. Οι σχεδιαστές του χάρτη δε θα φορτώνονταν τόσο κόπο και μόχθο μόνο και μόνο για να μας εξαπατήσουν».

«Κοιτάξεις το χάρτη και φαντάζεσαι τον εαυτό σου κάπου ανάμεσα στις γραμμές. Θαρρείς πως κάποιος σ' έβαλε εκεί κάπου με την άκρη της πέννας του. Και αισθάνεσαι παράξενα όπως ο Κουμπλάι Χαν, όταν ο Μάρκο Πόλο άπλωσε μπροστά του το χάρτη. Ακόμη και αυτοκράτορας να είσαι, υπάρχει στους χάρτες μια δύναμη που λείπει από εσένα. Εντέλει οι χάρτες αποφασίζουν σε τι μοιάζει μια πόλη. Όσο κι αν σφαγιάσεις τους κατοίκους της, την κατεδαφίσεις, την παραδώσεις στις φλόγες, εφόσον υπάρχουν ακόμη οι χάρτες της σημαίνει ότι η πόλη στέκεται όρθια στα πόδια της. Όσο βρισκόμουν στην εξορία, οι χάρτες της Ιστανμπούλ με έπειθαν ότι η πόλη είναι ακόμη στη θέση της. Επιπλέον, όταν παρακολουθούσα μίαν από αυτές τις κακές ταινίες που τις γυρίζουν για τους ξενιτεμένους εργάτες και τους κάνουν να σπαράζει η καρδιά τους, κοίταζα με προσοχή το μέρος όπου τραγουδάει ο τραγουδιστής –απαραίτητο στοιχείο εκείνων των ταινιών–, μετά άνοιγα το χάρτη και προσπαθούσα να βρω σε ποια περιοχή της πόλης τραγουδούσε. Ήταν κάτι που με παρηγορούσε στις δύσκολες συνθήκες της εξορίας».

Οι χάρτες του Παρισιού προκαλούσαν μια μελαγχολία

στον Γιακούπ. Ο πατέρας του του είχε αφηγηθεί κάποτε πως είχε κρεμάσει ένα χάρτη του Παρισιού στον τοίχο του δωματίου του· πριν από τριάντα χρόνια, τότε που σπούδαζε ιατρική παρά τη θέλησή του, πολλές νύχτες καθόταν κι αποστήθιζε χωρίς λόγο ποιος δρόμος καταλήγει σε ποια πλατεία, ποια γέφυρα είναι παράλληλη ποιας άλλης κ.λπ. Σημείωνε τα καφέ όπου σύχναζαν οι καλλιτέχνες, με την ελπίδα ότι κάποτε θα πήγαινε κι εκείνος, και, τέλος, είχε ανακαλύψει σε ποιους δρόμους είχαν γίνει γυρίσματα σκηνών από πασίγνωστες ταινίες. Αν σας ενδιέφερε σε ποιο καφέ έπινε τον καφέ του ο Αντρέ Μπρετόν ή σε ποια λεωφόρο πουλούσε η Τζιν Σίμπεργκ τη *Χέραλντ Τρίμπιουν*, εκείνος ο χάρτης θα σας ήταν πολύ χρήσιμος. Ο Γιακούπ θυμόταν τον πατέρα του να επαναλαμβάνει: «Αν είχα πάει ποτέ στο Παρίσι, θα περπατούσα σαν Παριζιάνος, περιφρονώντας τη βοήθεια του χάρτη». Η αράχνη του πεπρωμένου, όμως, είχε υφάνει τα δίχτυα της στις πόρτες εξόδου της χώρας, εμποδίζοντας τον καημένο να πατήσει το πόδι στο Παρίσι ή κάπου αλλού στο εξωτερικό.

Τώρα ο Γιακούπ νίκησε αυτή την κατάρα. Η σκέψη τούτη τον έκανε βαθιά ευτυχισμένο. Ένωσε πως ήταν ένας ιχνηλάτης, ένας ήρωας που τα 'βαζε με τη μοίρα. Με κάθε βρυχηθμό του κινητήρα τα εδάφη της Ανατολίας ολοένα και απομακρύνονταν περισσότερο.

Ο Γιακούπ ταξίδευε προς τον ωκεανό.

Το φωτισμένο Παρίσι που έβλεπε από το παράθυρο του αεροπλάνου δεν του άρεσε τόσο. Σκέφτηκε ότι η Ιστανμπούλ που είδε νωρίτερα πανοραμικά ήταν ομορφότερη. Τα μάτια του αναζήτησαν μέσα στη νύχτα φωτισμένες γέφυ-

ρες και τεμένη, όπως στη δική του πόλη. Καθώς δε διέκρινε τίποτε, απόρησε και μετά ένωσε μια κρυφή υπερηφάνεια.

«Μην αποφασίζεις τόσο γρήγορα», είπε ο αντικατοπτρισμός του στο παράθυρο. «Σου άρεσε η Ιστανμπούλ επειδή ήταν νύχτα».

«Γιατί;»

«Γιατί όπως η ηλικιωμένη κρύβει το πρόσωπό της πίσω από το πέπλο, έτσι και η πόλη κρύφτηκε πίσω από τη νύχτα. Τα φώτα που έκαναν να λάμπουν τα τεμένη και οι γέφυρες σου έδειξαν μόνον όσα εκείνη ήθελε να δεις. Αν τα ξίδευες με την πρωινή πτήση μπροστά σου θα βρισκόταν το πρόσωπό της δίχως μακιγιάζ. Τρία χρόνια πριν είχες ταξιδέψει αεροπορικώς στη Σμύρνη, το θυμάσαι;»

«Το θυμάμαι», απάντησε ο Γιακούπ αναποφάσιτος.

«Πώς σου φάνηκε τότε η πόλη από ψηλά;»

«Άσχημη. Ολόκληρη η πόλη ήταν ένα χωράφι από μπετόν».

«Γ' αυτό μη βιάζεσαι. Περίμενε πρώτα να δεις το Παρίσι με το φως της μέρας και μετά κάνεις τη σύγκριση».

Μου φαίνεται πως η κατάρα που εμπόδιζε την οικογένεια του Γιακούπ να ταξιδέψει στο εξωτερικό είχε επηρεάσει τη ματιά του νεαρού. Ο Γιακούπ πίστευε ότι ο κόσμος τον περιφρονούσε, αλλά και ο ίδιος στις σκέψεις του περιφρονούσε τον κόσμο. Σε αυτή τη στάση προσπαθούσε να δώσει μια διανοουμενίστικη αμφίεση και τελικά το πράγμα κατέληγε σε κάποιου είδους εθνικισμό. Από τη μια, υποστήριζε ότι το να ζει κάποιος στο εξωτερικό ήταν προδοσία στην πατρίδα και, από την άλλη, διάβαζε τους συγγραφείς και τους αρθρογράφους που κατέκριναν τον δυτικό πολιτισμό. Ο Γιακούπ ανάλογα με την ηλικία του είχε εξοπλιστεί αρκετά καλά γι' αυτά τα ζητήματα, μπορούσε λί-

γο έως πολύ να υποστηρίξει αυτή τη στάση του. Μόνο στη Λεϊλά δεν είχε αναπτύξει αυτές τις ιδέες του. Όχι μόνο επειδή τον φόβιζε η εμπειρία της, αλλά επειδή δεν ένιωθε ακόμη έτοιμος να συγκριθεί με τον Χαλίλ.

Στο μεταξύ, καθώς το αεροσκάφος άρχισε να χάνει ύψος δεν κατάφερε να εμποδίσει το καρδιοχτύπι του. Και όχι μόνο επειδή τα φώτα των αυτοκινήτων τού φάνηκαν συγκλονιστικά. Για πρώτη φορά στη ζωή του έβλεπε διά γυμνού οφθαλμού ένα ξένο αυτοκίνητο μιας ξένης χώρας γεμάτο ξένους ανθρώπους. Εκείνη τη στιγμή διαπίστωσε ότι η πανκ νεαρή που καθόταν διαγωνίως κρατούσε στα χέρια της τα ίδια έγγραφα που κρατούσε κι εκείνος. Η νεαρή έλεγχε τα έγγραφα με κάποια δυσφορία.

Καθώς πλησίαζαν στον έλεγχο διαβατηρίων, ο Γιακούπ άγγιξε τον ώμο της κοπέλας. Εκείνη γύρισε και κουνώντας νευρικά το κεφάλι, είπε πως και η ίδια ταξίδευε για το κινηματογραφικό φεστιβάλ και συμπλήρωσε ότι επειδή το τελευταίο λεωφορείο του αεροδρομίου είχε μάλλον αναχωρήσει, δεν ήξερε πώς θα πήγαιναν στη φοιτητική εστία. Βγήκαν στην κεντρική είσοδο του αεροδρομίου Σαρλ ντε Γκολ, στάθηκαν δίπλα δίπλα και, απελπισμένοι, κοίταξαν τον νυχτερινό ουρανό. Η νεαρή ερχόταν για δεύτερη φορά. Φορούσε ένα φανελάκι που έγραφε Sex Pistols, πάνω από αυτό ένα μαύρο δερμάτινο μπουφάν, ένα στενό κόκκινο παντελόνι και στρατιωτικές μπότες. Πάνω στο πράσινο σακίδιο πλάτης που είχε χάσει το χρώμα του εδώ κι εκεί από την πολλή χρήση είχε ζωγραφίσει το πολύ γνωστό σύμβολο των αναρχικών.

«Δε νομίζω να υπάρχει άλλο μέσο συγκοινωνίας τέτοια ώρα», είπε η κοπέλα. «Αλλά σε κάθε περίπτωση, καλύτερα να ρωτήσουμε κάποιον».

Το τμήμα αφίξεων του αεροδρομίου παρουσίαζε μια ερημική εικόνα. Αυτό δημιούργησε ταραχή στους νεοφερμένους. Σε λίγο, μέσα στο σκοτάδι, είδαν στο χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων ένα κόκκινο αυτοκίνητο με ανοιχτό πορτμπαγκάζ. Οι άνθρωποι που στέκονταν στο πίσω μέρος του αυτοκινήτου μιλούσαν τουρκικά.

Άκουσαν τον έναν από αυτούς να λέει:

«Καταραμένοι να 'στε! Τρεις μέρες σάς άφησα μόνους και τα κάνατε μπάχαλο!»

«Χασάν, αδελφέ μου, μη στενοχωριέσαι τόσο», είπε ο δεύτερος άνδρας.

«Έτσι λες;» φώναξε ο Χασάν. «Δύο άπιστες σας πήραν τα μυαλά, παραλίγο να τινάξετε όλη τη δουλειά στον αέρα! Τότε ολάκερο το Παρίσι θα γελάει μαζί μας. Και τότε θα σας κρεμάσω από τα μαλλιά στο ταβάνι!»

«Τα κορίτσια δεν έχουν καμιά σχέση, Χασάν», είπε ο τρίτος, γελώντας με αναίδεια. «Και μη σε νοιάζει, όλα θα πάνε μια χαρά».

Τα άσπρα πουκάμισά τους φωσφόριζαν στο σκοτάδι και φάνταζαν τόσο πολύ άνθρωποι της νύχτας, που ο Γιακούπ έκανε να απομακρυνθεί αμέσως. Προτού, όμως, προλάβει να κάνει ένα βήμα η κοπέλα είχε προχωρήσει κιόλας προς το μέρος τους και τους ρώτησε πώς μπορούσε κανείς να πάει στο κέντρο της πόλης.

Σε λίγα λεπτά, ο Γιακούπ βρέθηκε μέσα σ' ένα αυτοκίνητο που κινούνταν στον περιφερειακό με τρεις σιωπηλούς άνδρες και μια κοπέλα με πράσινα μαλλιά. Είχε ένα φόβο πως ποτέ δε θα έφτανε στη φοιτητική εστία. Τα φώτα των σπιτιών των προαστίων κυλούσαν από τις δύο πλευρές του αυτοκινήτου. Από τα ηχεία ερχόταν η φωνή του Ιμπραχίμ Τατλίσες που τραγουδούσε το *Είμαι Μόνος*.

Κάποια στιγμή, η ματιά του διασταυρώθηκε στον καθρέφτη με αυτήν του οδηγού με τα πυκνά φρύδια. Ο άνδρας χαμήλωσε την ένταση του τραγουδιού και ρώτησε μ' ένα χαμόγελο που δε θα το περίμενε κανείς από έναν τέτοιο τύπο:

«Είστε φοιτητές;»

Και οι δύο κούνησαν ταυτόχρονα καταφατικά το κεφάλι.

«Πώς σε λένε;»

«Γιακούπ».

«Φεριντέ».

«Γιατί ήρθατε;»

«Για σταζ*», απάντησε η Φεριντέ.

«Σας γίναμε βάρος τώρα», ψέλλισε ο Γιακούπ.

Για να τους οδηγήσουν στη φοιτητική εστία έπρεπε να αλλάξουν εντελώς κατεύθυνση.

«Μα τι λες τώρα», είπε ο συνοδηγός, ξεσπώντας σ' ένα χαχανητό που κατατρόμαξε τον Γιακούπ. «Αν δε βοηθήσουμε ο ένας τον άλλο στην ξενιτιά...»

«Κοιτάξτε», πετάχτηκε ο οδηγός δείχνοντας με το δάχτυλό του ένα φωτισμένο κτίριο που έμοιαζε με κατασκευή εξωγήινων. «Αυτό εδώ είναι το στάδιο της Γαλλίας. Εδώ θα παίξουν τον τελικό οι κερατάδες. Πώς σάς φαίνεται;»

«Τέλειο», απάντησε ο Γιακούπ.

Ο άνθρωπος συνέχισε να τους δείχνει με το δάχτυλο κάθε οδογέφυρα, εργοστάσιο ή σήραγγα που προσπερνούσαν στον αυτοκινητόδρομο. Στη φωνή του υπήρχε ένας

---

*Πρόγραμμα πρακτικής άσκησης επαγγέλματος για απόκτηση εμπειρίας και επαγγελματικής κατάρτισης, πρόγραμμα μαθητείας. (Σ.τ.Ε.)

τόνος κρυφής υπερηφάνειας του καλλιτέχνη που καυχιέται για το δημιούργημά του παρά η ουδετερότητα του ξεναγού. Λες και ό,τι έδειχνε ήταν δικό του έργο.

«Είσαστε πολλά χρόνια εδώ;» ρώτησε η Φεριντέ.

«Δέκα χρόνια πάνω-κάτω».

«Τι δουλειά κάνετε;»

«Δεν έχει σημασία», απάντησε ο άνδρας που καθόταν δίπλα στον οδηγό. «Θα πάτε στους αγώνες;»

Έπειτα από λίγο βγήκαν από τον αυτοκινητόδρομο και έστριψαν στις σκοτεινές και ερημικές λεωφόρους. Ο Γιακούπ είχε την εντύπωση ότι ακόμη δεν είχε φύγει από την Ιστανμπούλ, αφού βρισκόταν μέσα σ' ένα αυτοκίνητο όπου μιλούσαν τουρκικά και άκουγαν τον Τατλίσεσ στη διαπάσων. Αυτή η σκέψη τον στενοχώρησε λιγάκι. Αφού προχώρησαν λίγο ακόμη, οι λεωφόροι άφησαν τη θέση τους σε δρομάκια που προκαλούσαν φόβο. Τέλος μια πινακίδα έγραφε «Πορτ ντε Μπανολέ». Ήταν η τοποθεσία όπου βρισκόταν η φοιτητική εστία.

«Κάπου εδώ μπορούμε να κατεβούμε», είπε η Φεριντέ.

«Ναι, ναι», συνέχισε ο Γιακούπ. «Απομακρυνθήκατε αρκετά από το δρόμο σας».

«Αποκλείεται», επέμεινε ο άνδρας. «Τέτοια ώρα σ' αυτούς τους δρόμους κόβουν βόλτες οι συμμορίες των Αράβων. Αυτούς ακόμη κι εμείς τους φοβόμαστε. Αν δε σας αφήσουμε μπροστά στην πόρτα, δε θα 'μαστε ήσυχοι!»

Σε πέντε λεπτά, μια κόκκινη Άουντι του 1996 μπήκε με μεγαλοπρέπεια στον κήπο της φοιτητικής εστίας του Πορτ ντε Μπανολέ. Μερικοί φοιτητές που συζητούσαν στον κήπο αυτής της ζεστής, καλοκαιρινής νύχτας κοίταξαν με απορία εκείνους που βγήκαν μέσα από το αυτοκίνητο. Ο

άνδρας που τους μιλούσε σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής έγραψε δυο τρεις γραμμές σ' ένα χαρτί και το έδωσε στον Γιακούπ.

«Εμένα με λένε Χασάν», είπε. «Κι αυτός είναι ο αριθμός του κινητού μου. Όποτε χρειαστείτε κάτι, θα μου τηλεφωνήσετε αμέσως. Θα μας καλέσετε και θα 'ρθουμε. Εντάξει;»

Ο Γιακούπ και η Φεριντέ κοίταξαν το χαρτί χωρίς να ξέρουν τι να πουν.

«Εντάξει;» επανέλαβε ο Χασάν.

Η φοιτητική εστία ήταν ένα αρκετά μεγάλο κτίριο με κόκκινα τούβλα και ο κήπος του γεμάτος ευωδιαστά δέντρα.

Προτού περάσει την είσοδο, ο Γιακούπ γύρισε και κοίταξε πίσω. Το αυτοκίνητο είχε χαθεί κιόλας μες στο σκοτάδι.

Αν και χτύπησε αρκετές φορές, η πόρτα του δωματίου 15 δεν άνοιξε. Ένας κατσούφης υπάλληλος με χοντρά μουστάκια –θύμιζε τους Γάλλους αγρότες στις αμερικανικές ταινίες– δίχως να αποστρέψει το βλέμμα του από τον ποδοσφαιρικό αγώνα που έδειχνε στην τηλεόραση του είχε πει πως θα περνούσε τις πρώτες δύο νύχτες στο ίδιο δωμάτιο μ' ένα φοιτητή από το Βελιγράδι.

«Ποιος νίκησε;» ρώτησε τον υπάλληλο.

Ο αγώνας θα πρέπει να ήταν μαγνητοσκοπημένος, αφού είχε παιχτεί την προηγούμενη μέρα. Με το θάρρος που πήρε από την πρώτη επιτυχημένη συνομιλία όταν έλεγε ποιος ήταν, θέλησε να παρατείνει λίγο το διάλογο που έκανε για πρώτη φορά σε ξένη χώρα.

«Η Αλγερία», απάντησε ο υπάλληλος απρόθυμα.

«Ποιος πέρασε τότε στον δεύτερο γύρο;»

Ο υπάλληλος τον κοίταξε με τέτοιο τρόπο, που αμέσως

κατάλαβε ότι είχε κάνει κάποιο λάθος στην πρόταση. Την απαξιωτική και πικρή έκφραση των Γάλλων όταν κάποιος κακοποιούσε τη γλώσσα τους τη θυμόταν από τον καθηγητή των γαλλικών. Και πάλι, όμως, έκανε μια προσπάθεια επαναλαμβάνοντας την πρόταση, με την ελπίδα πως ίσως ο υπάλληλος να μην τον είχε ακούσει καλά.

«Αποκλείστηκαν και οι δύο», είπε ο άνδρας σ' έναν τόνο που φανέρωνε καθαρά ότι ήθελε να σταματήσει η συζήτηση.

«Δηλαδή προκρίθηκε η Νορβηγία;»

«Ναι, ναι».

«Κρίμα για την Αλγερία».

«Ναι, ναι».

Αφού χτύπησε την πόρτα με τον αριθμό 15 για χιλιοστή φορά, άκουσε από μέσα θορύβους που έδειχναν καθαρά ότι κάποιος είχε ξυπνήσει και πλησίαζε προς την πόρτα, σκουντουφλώντας σε ό,τι έβρισκε μπροστά του.

«Γεια χαρά, έρχομαι απ' την Ιστανμπούλ και μου έδωσαν αυτό το δωμάτιο», είπε φωναχτά.

Μόλις άνοιξε η πόρτα βρέθηκε μπροστά σ' έναν γιγαντώσωμο νεαρό με κατακόκκινα μάτια. Με το ανάστημα να φτάνει τα δύο μέτρα και το αγριωπό πρόσωπο, η εμφάνισή του προκαλούσε φόβο. Φορούσε ένα φανελάκι και ένα κοντό παντελόνι. Τα καστανά μαλλιά του ήταν κομμένα κοντά, όπως οι παλιοί πρόσκοποι.

«Με λένε Γκόραν Πέτκοβιτς», είπε ο ψηλοέλεκας με κακά αγγλικά, όπως τα γαλλικά του Γιακούπ. «Τα γαλλικά μου δεν είναι τόσο καλά, συγγνώμη».

Το δωμάτιο ήταν μακρόστενο, σχεδιασμένο ειδικά για φοιτητές. Στη δεξιά πλευρά υπήρχαν δύο κρεβάτια, ακρι-

βώς μπροστά από το παράθυρο μια παλιά πολυθρόνα και ένα ξύλινο γραφείο. Μακριά φαινόταν ο φωτισμένος αυτοκινητόδρομος από τον οποίο ο Γιακούπ είχε φτάσει έως εδώ μέσα σ' ένα κόκκινο αυτοκίνητο με περιεργούς τύπους. Στο ένα κρεβάτι κοιμόταν ο Γκόραν. Ο Γιακούπ κάθισε στο άλλο κρεβάτι και βύθισε το βλέμμα του στον νεαρό από το Βελιγράδι που χασμουριόταν απέναντί του. Είχαν περάσει μόλις μερικά χρόνια από τη λήξη του μεγάλου πολέμου στα Βαλκάνια και τώρα, για πρώτη φορά, ο Γιακούπ είχε απέναντί του έναν Σέρβο με σάρκα και οστά.

«Είσαι Σέρβος;»

«Συγγνώμη;»

«Είσαι Σέρβος;» επανέλαβε ο Γιακούπ, αυτή τη φορά στα αγγλικά.

«Ναι, είμαι Γιουγκοσλάβος», απάντησε ο Γκόραν και χασμουρήθηκε ακόμη μια φορά. «Εάν θα κατέβεις ξανά κάτω, πάρε, σε παρακαλώ, το κλειδί, μη με ξυπνήσεις πάλι. Εντάξει;»

Ο Γιακούπ βρήκε τη Φεριντέ στην είσοδο να συζητάει στα αγγλικά με δύο κοπέλες. Η μία ήταν μελαχρινή, μέτριου αναστήματος, με μακριά μαλλιά. Ένα μαύρο φόρεμα με τιράντες που άφηνε γυμνούς τους ώμους έφτανε μέχρι τους αστραγάλους. Η άλλη είχε κοντά ξανθά μαλλιά και το κορμί της ήταν τόσο λεπτό, θαρρείς και μπορούσε να σπάσει ανά πάσα στιγμή. Η δεύτερη κοπέλα μιλούσε ακατάπαυστα.

«Να σου συστήσω την Εύα και τη Μαρκέτα», είπε η Φεριντέ. «Σήμερα ήρθαν από την Πράγα. «Ευχαρίστες τύπισσες, δε νομίζεις;»

«Μιλάς γαλλικά;» ρώτησε η μελαχρινή Μαρκέτα.

«Ναι», απάντησε ο Γιακούπ. «Δηλαδή, λίγο...»

«Τότε γιατί όλοι εδώ μιλάμε αγγλικά;»

«Μισώ τα γαλλικά», φώναξε η Εύα, μιλώντας στα αγγλικά.

Την ίδια στιγμή, ο υπάλληλος στις πληροφορίες την αγριοκοίταξε.

«Κι εγώ», συμπλήρωσε η Φεριντέ.

«Γιατί;» ρώτησε ο νεαρός με το σκούρο δέρμα που βρέθηκε ξαφνικά δίπλα τους.

Είχε δέσει αλογοουρά τα μακριά μαύρα μαλλιά του, ενώ στο χέρι του κρατούσε ένα κράνος που φορούν οι μοτοσικλετιστές.

«Ήρθες με μηχανή;» ρώτησε η Μαρκέτα με μια λάμψη στα μάτια.

«Ναι», απάντησε ο νεαρός και συνέχισε σε άπταιστα γαλλικά που τρέλαναν τη Μαρκέτα. «Είμαι στο δρόμο πάνω-κάτω μια εβδομάδα».

«Από πού έρχεσαι;»

«Από τη Βηρυτό, με λένε Αντρέ, είμαι σκηνοθέτης».

Ο υπάλληλος στις πληροφορίες δε θυμόταν κάποιο ανοιχτό μπαράκι εκείνη την ώρα. Η παρέα προσπέρασε την είσοδο και έστριψε στο πρώτο φωτισμένο δρομάκι. Η καρδιά του Γιακούπ χτυπούσε γοργά. Καθώς προχωρούσε στα στενά δρομάκια της πόλης –που γνώριζε μονάχα από τις ταινίες–, παρέα με δύο κοπέλες από την Τσεχία, μία πανκ από την Ιστανμπούλ κι έναν νεαρό με κράνος, φοβόταν πως θα συναντούσαν καμιά συμμορία από αυτές που είχε αναφέρει πριν από λίγο ο Χασάν.

Όλα τα μπαρ είχαν κλείσει. Έπειτα από μian ανεπιτυχή συζήτηση της Μαρκέτα μ' έναν μπάρμαν που εκείνη τη στιγμή κατέβαζε τα ρολά, η ήττα έγινε αποδεκτή από όλα

τα έθνη της παρέας, οπότε αποφάσισαν ομόφωνα να επιστρέψουν. Βρίσκονταν μακριά από τη φοιτητική εστία. Η Μαρκέτα και ο Αντρέ βημάτιζαν δέκα μέτρα πιο μπροστά. Η Φεριντέ με την Εύα είχαν βυθιστεί σε μια συζήτηση γεμάτη σεξουαλικά υπονοούμενα. Σε μια μικρή πλατεία ρώτησαν δύο μεθυσμένους ομοφυλόφιλους πώς θα έφταναν στην εστία, οι οποίοι μόλις άκουσαν πως ο Γιακούπ ερχόταν από την Ιστανμπούλ άρχισαν να φωνάζουν ενθουσιασμένοι:

«Α, η Ιστανμπούλ είναι η ομορφότερη πόλη του κόσμου! Ήμασταν εκεί το περασμένο καλοκαίρι».

Ήταν οι μόνοι που συνάντησαν στο δρόμο τους. Όταν φάνηκε στο βάθος ο κήπος της εστίας, η Φεριντέ, χαμογελαστή, έδειξε τον Αντρέ με τη Μαρκέτα που προπορεύονταν.

«Για δεσ, έχουν κιόλας τελειώσει τη δουλειά».

Τότε συνέβη κάτι απροσδόκητο. Η Μαρκέτα γύρισε, έτρεξε προς το μέρος τους και χαμογελώντας έριξε μια φάπα στους γοφούς του Γιακούπ.

«Εμπρός! Κουνηθείτε λιγάκι!»

Ο Γιακούπ είχε καταλάβει το νόημα εκείνου του γέλιου που ξεπερνούσε τις γλώσσες και τους γεωγραφικούς προσδιορισμούς. Επιπλέον, είχε μάθει λίγο-πολύ να βασίζεται στις προαισθήσεις του που ήταν σχετικές με ανδρικά ζητήματα. Αυτές οι προαισθήσεις έστελναν το σήμα πριν από κάθε σχέση με το άλλο φύλο.

Το πρωί, ένα σιωπηλό τρίο έκανε τις διαδικασίες εγγραφής στο γραφείο πληροφοριών. Δύο εμφανώς κουρασμένες από το ταξίδι ξανθές και ένας λεπτός νέος είχαν έρθει από

το Πανεπιστήμιο του Σαράγιεβο. Μιλούσαν τόσο ωραία γαλλικά, που ο Γιακούπ ένωσε ντροπή για τα δικά του. Όταν οι νεοφερμένοι έμαθαν πως ο Γιακούπ ήταν από την Τουρκία, χαμογέλασαν και συστήθηκαν. Κι εκείνος κάλεσε τους νέους φίλους του για το πρωινό. Τα ονόματά τους ήταν Αϊντά, Ελμά και του αγοριού Τζεβάντ.

Στη διάρκεια του πρωινού έμαθε τα αναμενόμενα, θλιβερά νέα σχετικά με τους κατοίκους του Σαράγιεβο. Για παράδειγμα έμαθε ότι οι νεοφερμένοι δεν είχαν καμιά επιθυμία να μιλήσουν για τον πόλεμο, του οποίου οι πληγές δεν είχαν κλείσει ακόμη. Αυτό που τους τρομοκρατούσε δεν ήταν να θυμηθούν τα οδυνηρά περασμένα. Ο πόλεμος είχε μόλις τελειώσει και δε χρειαζόταν ιδιαίτερη προσπάθεια να θυμηθεί κανείς. Δεν ήθελαν να μιλήσουν γιατί ήταν μάταιο να περιγράψουν με λόγια αυτά που έζησαν. Γι' αυτόν το λόγο, ο Γιακούπ προτίμησε αντί να κάνει ερωτήσεις που θα ικανοποιούσαν την περιέργειά του, να συζητήσει για θέματα καθημερινότητας και να αναζητήσει την πιο βαθιά αλήθεια στις εκφράσεις των προσώπων. Έτσι, έμαθε πως το κλαμένο ύφος της Ελμά ήταν μόνιμο. Έμαθε ακόμη πως η Αϊντά θα συμμετείχε σ' ένα συνέδριο στο Λονδίνο με θέμα την ανάπλαση του Σαράγιεβο, ενώ για τον Τζεβάντ έμαθε ότι είχε μια ύπουλη καρδιακή ασθένεια που απέκτησε στη διάρκεια του πολέμου.

Εκείνη τη στιγμή, έφτασε ο Γκόραν. Με τα αχτένιστα μαλλιά, το τσαλακωμένο φανελάκι και τα κατακόκκινα μάτια του προκαλούσε φόβο. Χτύπησε φιλικά τον Γιακούπ στην πλάτη και ρώτησε πώς πάνε τα κέφια του σαν πραγματικός φίλος. Διαμαρτυρήθηκε ότι δεν έβρισκε πουθενά τηλεφωνικές κάρτες να τηλεφωνήσει στο Βελιγράδι.

Ξαφνικά, στο τραπέζι έπεσε μια παγωμάρα που έφτα-

σε από τα Βαλκάνια: οι φοιτητές από το Σαράγιεβο τον κοίταζαν δίχως να βγάλουν άχνα και θαρρείς πως δεν ήθελαν να πιστέψουν στην ύπαρξη αυτού του ογκώδους τύπου. Ο Γιακούπ σκέφτηκε να κάνει ένα αστείο να σώσει την κατάσταση, αλλά κοντοστάθηκε, αφού συνειδητοποίησε πως τα πράγματα ήταν αρκετά σοβαρά και τα γαλλικά του πολύ λίγα. Ο Τζεβάντ έσκυψε και ψιθύρισε στις κοπέλες κάποιες λέξεις στη γλώσσα τους. Η φωνή του δεν έκρυβε την οργή του. Αμέσως και οι τρεις σηκώθηκαν αθόρυβα, πήραν το δίσκο τους και κάθισαν στην άλλη άκρη του εστιατορίου.

Μπροστά στα μάτια μου υπάρχει, εκείνη τη στιγμή, η αμήχανη στάση του Γιακούπ. Ο Γκόραν, σαν να μη συνέβαινε τίποτε, κάθισε απέναντί του, χαμογελαστός, και άρχισε να του μιλάει για τον αγώνα Σερβίας – ΗΠΑ, που θα γινόταν σε λίγες μέρες. Ο Γιακούπ δεν ήξερε τι να κάνει. Ο κρεμανταλάς απέναντί του είχε ένα τόσο αθώο ύφος, που δεν του πήγαινε να τον αφήσει σύξυλο στο τραπέζι και να φύγει. Από την άλλη, σκεφτόταν με θλίψη και απελπισία πως κάθε λεπτό που θα περνούσε στο τραπέζι με τον Γκόραν θα τον απομάκρυνε άλλο τόσο από την παρέα του Σαράγιεβο.

TUNA KIREMITÇI

Τρεις άνθρωποι στο δρόμο

Ο Γιακούπ φεύγει στο εξωτερικό με προορισμό μια μικρή πόλη της Γαλλίας, όπου περνάει τρεις υπέροχες εβδομάδες απολαμβάνοντας την ατμόσφαιρα του μουντιάλ με συνομηλίκους του από τη Βοσνία, τη Σερβία, το Μαρόκο, την Τσεχία και την Ουκρανία. Έχει όλο το χρόνο στη διάθεσή του να αναλογιστεί τη γυναίκα που άφησε πίσω του στην Κωνσταντινούπολη, καθώς και την τραγωδία του πολέμου της Βοσνίας.

Στην ανατολική πλευρά της Κωνσταντινούπολης, η Λεϊλά σκέφτεται αν η αυτοκτονία του πατέρα της, που την καταδυνάστευσε στα παιδικά και εφηβικά της χρόνια, θα πρέπει να είναι αιτία χαράς και ανακούφισης ή θλίψης. Παράλληλα κάνει ένα ταξίδι στο παρελθόν, στη ζωή της με τον πρώην άντρα της, τον Χαλίλ, και την περίοδο της εξορίας.

Όσο για τον Χαλίλ, κρύβει ένα μυστικό που τον καίει από παιδί: ένα μυστικό που τον οδήγησε στο χωρισμό από τη Λεϊλά. Καθώς περιμένει το φεριμπότ για να συνοδεύσει το γιο του στην κατασκήνωση, η στρατιά του Ξενοφώντα εμφανίζεται μπροστά του ως όραμα για να τον ακολουθήσει στο ταξίδι της αυτογνωσίας.

Τρεις άνθρωποι, τρεις ζωές, μια γενιά, ένα μεγάλο μυθιστόρημα.

ISBN 978-960-453-868-3

9 789604 538683

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 08629

ΤΑΤΟΙΟΥ 121 & ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΡΚΟΥΡΗ 1
144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

